

Η ΝΕΑ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ :

ΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΜΙΧΑΗΛ Π. ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ*

Εισαγωγή

Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία αποτελούν συνέχεια του αρχικού Συμβουλευτικού Κειμένου (Ιούνιος 1999) αναθεώρησης του πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι νέες προτάσεις βασίζονται στους “κλασικούς” αλληλένδετους πυλώνες, οι οποίοι συμβάλλουν στην ασφάλεια και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος:

- ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη των αναλαμβανόμενων κινδύνων (Πυλώνας Ι),
- εποπτικές διαδικασίες εξέτασης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Πυλώνας ΙΙ),
- ενίσχυση της πειθαρχίας της αγοράς μέσω της δημοσιοποίησης στοιχείων σχετικά με τη διάρθρωση των αναλαμβανόμενων κινδύνων (Πυλώνας ΙΙΙ).

Όσον αφορά στον πρώτο πυλώνα και ειδικότερα στον πιστωτικό κίνδυνο, η Επιτροπή της Βασιλείας βελτιώνει την ισχύουσα Τυποποιημένη Προ-

σέγγιση (Standardised Approach), ενώ συγχρόνως συγκεκριμενοποιεί και προωθεί την ανάπτυξη Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης πιστωτικού κινδύνου μέσω της εισαγωγής δύο εναλλακτικών και κλιμακούμενων προσεγγίσεων: της Θεμελιώδους (Foundation Approach) και της Εξελιγμένης (Advanced Approach).

Η προτεινόμενη Τυποποιημένη Προσέγγιση είναι η απλούστερη από τις τρεις προσεγγίσεις για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Βασικοί στόχοι της αναθεώρησης του υπάρχοντος κανονιστικού πλαισίου είναι αφ' ενός η καλύτερη εναρμόνιση των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τους τραπεζικούς κινδύνους αποφεύγοντας ταυτόχρονα την υπερβολική πολυπλοκότητα, και αφ' ετέρου η μείωση των κινήτρων αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα. Η επίτευξη των στόχων αυτών αναμένεται να υλοποιηθεί με τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση των συντελεστών στάθμισης και την αναγνώριση ευρύτερου φάσματος τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου. Σημειώνεται ότι οι τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου μέσω της λήψης εξασφαλίσεων και εγγυήσεων, της χρήσης πιστωτικών παραγώγων και του συμψηφισμού των εντός ισολογισμού απαιτήσεων και υποχρεώσεων, θα πρέπει

* *Ειδικού Συνεργάτη, Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος - Προέδρου Ελεγκτικού Συμβουλίου, Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων - Μέλους Ελεγκτικής Επιτροπής, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων*

να πληρούν τα ελάχιστα επιχειρησιακά κριτήρια που θέτει η Επιτροπή της Βασιλείας.

Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας κινούνται σε γενικές γραμμές προς τη σωστή κατεύθυνση. Η νέα Τυποποιημένη προσέγγιση, συγκριτικά με την ισχύουσα, είναι περιεκτικότερη, ακριβέστερη και πιο ευαίσθητη στις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου παρέχοντας ταυτόχρονα στα πιστωτικά ιδρύματα μεγαλύτερο φάσμα τεχνικών άμβλυνσής του. Ωστόσο, παρουσιάζει σημαντικά περιθώρια βελτίωσης, καθώς υπάρχουν εννοιολογικά και τεχνικά θέματα που χρειάζονται περαιτέρω επεξεργασία και αποσαφήνιση. Από την άλλη πλευρά, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να δρομολογήσουν άμεσα τις διαδικασίες σχεδιασμού και εκτίμησης του κόστους εφαρμογής των νέων προτάσεων. Εκτιμάται ότι το κόστος εφαρμογής θα συμπεριλάβει την προσαρμογή των υφιστάμενων ή την ανάπτυξη νέων συστημάτων διοικητικής πληροφόρησης, διαχείρισης κινδύνων και μηχανογραφικής υποστήριξης, καθώς επίσης και την εκπαίδευση του προσωπικού.

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι η συνοπτική παράθεση των νέων αναθεωρημένων προτάσεων της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων, εστιάζοντας στον Πυλώνα Ι και ειδικότερα στην Τυποποιημένη Προσέγγιση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, καθώς επίσης και στις τεχνικές μείωσής του. Το άρθρο ολοκληρώνεται με εκτιμήσεις για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις των νέων προτάσεων, τόσο στις λειτουργίες και την κεφαλαιακή διάρθρωση των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και στη γενικότερη οικονομική δραστηριότητα.

Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου – Τυποποιημένη Προσέγγιση (Πυλώνας Ι)

Η προτεινόμενη Τυποποιημένη Προσέγγιση, η οποία είναι η απλούστερη από τις τρεις προσεγγίσεις και αναμένεται ότι θα υιοθετηθεί από την

πλειονότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, αποτελεί ουσιαστικά βελτίωση της ισχύουσας, αντανακλώντας με μεγαλύτερη ακρίβεια τις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου. Σε αντίθεση με το ισχύον καθεστώς, όπου το βασικό κριτήριο καθορισμού των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου είναι η διάκριση μεταξύ χωρών μελών και μη του ΟΟΣΑ¹, στο προτεινόμενο πλαίσιο ο καθορισμός αυτός επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης των εκτιμήσεων της πιστοληπτικής ικανότητας των αντισυμβαλλομένων από εξωτερικούς οίκους αξιολόγησης. Υπενθυμίζεται ότι οι συντελεστές στάθμισης πιστωτικού κινδύνου επηρεάζουν άμεσα το κόστος χρηματοδότησης και συνεπακόλουθα την προσφορά και τιμολόγηση των τραπεζικών προϊόντων, καθώς τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διακρατούν κεφάλαια (τα οποία ενέχουν κόστος) κατ' αναλογία του Σταθμισμένου έναντι του κινδύνου Ενεργητικού τους. Τα πιστωτικά ιδρύματα μέσω της χρήσης ευρύτερου, συγκριτικά με το ισχύον καθεστώς, φάσματος τεχνικών μείωσης κινδύνου δύνανται να περιορίσουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους έναντι του πιστωτικού κινδύνου. Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται συνοπτικά οι βασικές προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας για τον καθορισμό των σταθμίσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου με βάση τις αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας των εξωτερικών οίκων αξιολόγησης.

Τα κυριότερα σημεία της Τυποποιημένης Προσέγγισης συνοψίζονται ως εξής:

➤ Η προτεινόμενη χρήση εξωτερικών αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας θα πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια καταλληλότητας² και θα υπόκειται στον έλεγχο των εθνικών εποπτικών αρχών. Εναλλακτικά προτείνεται η χρήση δημοσιευμένων στοιχείων από οίκους αξιολόγησης εξαγωγικού εμπορίου, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν

¹ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανασυγκρότησης.

² Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 53-62.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Συνολική Περιγραφή Συντελεστών Στάθμισης Πιστωτικού Κινδύνου

	Ισχύον Καθεστώς	Προτεινόμενο Πλαίσιο						
		Αξιολόγηση Πιστοληπτικής Ικανότητας ¹	AAA έως AA-	A+ έως A-	BBB+ έως BBB-	BB+ έως B-	κάτω από B-	Μη αξιολογημένες
Κράτη & Κεντρικές Τράπεζες	Μέλη ΟΟΣΑ: 0% Μη μέλη ΟΟΣΑ: 100%		0%	20%	100%	100%	150%	100%
Πιστωτικά Ιδρύματα (Π.Ι.) & Χρηματοπιστωτικές Εταιρείες	Π.Ι. κρατών μελών ΟΟΣΑ: 20%	Επίλογη 1*	20%	50%	100%	100%	150%	100%
	Π.Ι. κρατών μη μελών ΟΟΣΑ: 100%	Επίλογη 2 **						
Εταιρείες	Πολυμερείς Τράπεζες Ανάπτυξης: 20% Ληξιπρόθεσμες εντός έτους απαιτήσεις: 20%	α) β)	20% 20%	50% 20%	50% 20%	100% 50%	150% 150%	50% 20%
Εταιρείες	100%		20%	50%	100%	100% - 150% ~	150%	100%
Προϊόντα Τηλοποίησης	0%, 20%, 100% ανάλογα με τον ενδότη / εγγυητή		20%	50%	100%	150% #	#	#

¹ Ενδεικτική χρήση κλίμακας αξιολόγησης του οίκου Standard & Poor's
 * Σταθμίσεις κινδύνου βασίζονται στις εξωτερικές αξιολογήσεις των χοροών προέλευσης των πιστωτικών ιδρυμάτων
 ** α) Σταθμίσεις κινδύνου βασίζονται στις εσωτερικές αξιολογήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων
 ** β) Σταθμίσεις κινδύνου βασίζονται σε απαιτήσεις (αρχικής διάρκειας <= 3 μηνών) βασισμένες στις εσωτερικές αξιολογήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων
 ** Οι Πολυμερείς Τράπεζες Ανάπτυξης ακολουθούν την Επίλογη 2 και σταθμίζονται με 0% εφόσον έχουν μεσοχρόνια αξιολόγηση AAA και οι μέτοχοί τους είναι αξιολογημένοι τουλάχιστον AA
 ~ Απαιτήσεις έναντι εταιρειών οι οποίες είναι αξιολογημένες χαμηλότερα από BB- θα σταθμίζονται με συντελεστή κινδύνου 150%.
 # Προϊόντα Τηλοποίησης μη αξιολογημένα ή αξιολογημένα με B+ ή χαμηλότερα αφαίρονται από τα εποπτικά ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων.

υιοθετήσει τη μεθοδολογία του ΟΟΣΑ (1999)³, για τη στάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας των κρατών.

➤ Δίδεται η διακριτική ευχέρεια στις εθνικές εποπτικές αρχές για ευνοϊκότερη, κατά μία βαθμίδα, μεταχείριση για τις απαιτήσεις του πιστωτικού ιδρύματος έναντι της χώρας όπου εδρεύει και οι οποίες είναι εκφρασμένες και έχουν χρηματοδοτηθεί στο νόμισμα της χώρας αυτής. Ωστόσο, στο θέμα αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει όχι μόνο την ευνοϊκότερη μεταχείριση, αλλά τη διατήρηση του ισχύοντος καθεστώτος στάθμισης με συντελεστή 0%. Για παράδειγμα, παρόλο που η Ελλάδα με βάση την προτεινόμενη από την Επιτροπή της Βασιλείας αξιολόγηση θα πρέπει να σταθμίζεται με συντελεστή 20%, η Τράπεζα της Ελλάδος θα μπορεί να επιτρέψει το χρέος του Ελληνικού Δημοσίου σε ευρώ να σταθμίζεται με 0%. Αντίθετα, το χρέος του ελληνικού δημοσίου σε ξένο νόμισμα θα έχει το συντελεστή στάθμισης της Ελλάδας, δηλαδή 20%.

➤ Το όριο του συντελεστή στάθμισης πιστωτικού κινδύνου της χώρας προέλευσης παύει να ισχύει για τις απαιτήσεις έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων. Έτσι, οι υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεις και πιστωτικά ιδρύματα θα μπορούν να λαμβάνουν χαμηλότερο συντελεστή στάθμισης (με κατώτατο όριο το 20%) από αυτόν της χώρας προέλευσης.

➤ Όσον αφορά στις απαιτήσεις έναντι τραπεζών και χρηματοπιστωτικών εταιρειών, προτείνονται δύο επιλογές υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων (Πίνακας 1). Οι εθνικές εποπτικές αρχές θα αποφασίσουν για την εφαρμογή μόνο μιας μεθόδου για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα της επικράτειάς τους. Η πρώτη επιλογή συνδέει την αξιολόγηση του πιστωτικού ιδρύματος με αυτήν της χώρας στην οποία εδρεύει, ενώ η δεύτερη βασίζεται στην ατομική αξιολόγησή του από εξωτερικούς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Ειδικότερα, σύμφωνα με την πρώτη επιλογή η στάθμιση κινδύνου του Π.Ι. θα είναι κατά μια κατηγορία δυσμενέστερη από αυτή της χώρας προέλευσης, έχοντας ως ανώτατο όριο το 100%⁴. Επιπλέον, η δεύτερη επιλο-

γή παρέχει ευνοϊκότερη, κατά μία βαθμίδα, μεταχείριση των απαιτήσεων έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών, έχοντας ως κατώτατο όριο το 20%⁵.

➤ Αναφορικά με τις απαιτήσεις έναντι επιχειρήσεων προτείνεται η περαιτέρω κατάτμηση των ομάδων πιστοληπτικής ικανότητας, με την εισαγωγή της ομάδας (A+ ως A-) και συντελεστή στάθμισης (50%), με στόχο την ορθότερη και ακριβέστερη απεικόνιση του πιστωτικού κινδύνου των εταιρειών. Σημειώνεται ότι προς το παρόν ελάχιστες ελληνικές επιχειρήσεις έχουν αξιολογηθεί από διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης.

➤ Όσον αφορά στις απαιτήσεις έναντι ημεδαπών Οργανισμών του Δημοσίου Τομέα (Public Sector Entities), προτείνεται να έχουν την ίδια μεταχείριση με αυτές των ημεδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων. Ωστόσο, παρέχεται η ευχέρεια στις εθνικές εποπτικές αρχές να εξομοιώνουν κατά περίπτωση τις απαιτήσεις έναντι ημεδαπών Οργανισμών του Δημοσίου Τομέα, είτε με αυτές της χώρας προέλευσης είτε με τις αντίστοιχες εταιρικές (π.χ. δημόσιες επιχειρήσεις)⁶.

➤ Προτείνεται στάθμιση με συντελεστή 150% του ανασφάλιστου τμήματος των ληξιπρόθεσμων άνω των 90 ημερών απαιτήσεων, μετά την αφαίρεση των ειδικών προβλέψεων από αυτό. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διάταξη αυτή ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κεφαλαιακή επάρκεια των ελληνικών τραπεζών, όπως αναλύουμε διεξοδικά στη συνέχεια. Επίσης, δίνεται η διακριτική ευχέρεια στις εθνικές εποπτικές αρχές να εφαρμόζουν την ίδια στάθμιση (150%) στις εταιρείες επιχειρηματι-

³ Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 16-17.

⁴ Εξαιρέση αποτελούν τα πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε κράτη τα οποία είναι αξιολογημένα χαμηλότερα από B- όπου το ανώτατο όριο θα διαμορφώνεται στο 150%.

⁵ Εξαιρούνται τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι αξιολογημένα χαμηλότερα από B-.

⁶ Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 20-21.

κών συμμετοχών (venture capital) και στις ιδιωτικές μετοχικές τοποθετήσεις (private equity investments) στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

➤ Τα δάνεια τα οποία είναι πλήρως εξασφαλισμένα με υποθήκες αστικών ακινήτων συνεχίζουν να σταθμίζονται με συντελεστή 50%, ενώ τα δάνεια τα οποία είναι εξασφαλισμένα με υποθήκες εμπορικών ακινήτων θα σταθμίζονται με 100%. Ωστόσο, κάτω από ιδιαίτερα αυστηρές προϋποθέσεις, τμήματα δανείων, τα οποία είναι εξασφαλισμένα με υποθήκες εμπορικών ακινήτων θα μπορούν να σταθμίζονται με 50%⁷.

➤ Όσον αφορά στα εκτός ισολογισμού στοιχεία, η κυριότερη αλλαγή αναφέρεται στο συντελεστή μετατροπής (credit conversion factor) των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων (αρχική προθεσμία λήξης μέχρι ένα έτος), ο οποίος προτείνεται να διαμορφωθεί στο 20% (από 0% σήμερα). Εξαιρούνται οι υποχρεώσεις οι οποίες καθίστανται ανεπιφύλακτα ακυρώσιμες ή ακυρώνονται αυτόματα χωρίς προειδοποίηση από το πιστωτικό ίδρυμα, λόγω επιδείνωσης της πιστοληπτικής ικανότητας του δανειζόμενου.

Τεχνικές Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου

Συγκριτικά με το ισχύον καθεστώς οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας αναγνωρίζουν ένα ευρύτερο φάσμα τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Με τη χρήση των τεχνικών αυτών το πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να μειώσει τις κεφαλαιακές του απαιτήσεις έναντι του πιστωτικού κινδύνου, απ' ενός λαμβάνοντας εξασφαλίσεις ή αντισταθμιστικές θέσεις, οι οποίες προκύπτουν από συμφωνίες συμψηφισμού, και απ' ετέρου συναλλάσσοντας εγγυήσεις ή πιστωτικά παράγωγα.

Οι ελάχιστες προϋποθέσεις για την αναγνώριση των εξασφαλίσεων συμπεριλαμβάνουν τη νομική κατοχύρωση της εξασφάλισης, τη χαμηλή συσχέτιση της αξίας της με την απαίτηση την οποία καλύπτει και τέλος την ύπαρξη αποτελεσματικών

διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων⁸. Προτείνονται δύο προσεγγίσεις για τη μεταχείριση των χρηματοοικονομικών εξασφαλίσεων. Σύμφωνα με την Απλή Προσέγγιση (Simple Approach), τα τμήματα των απαιτήσεων τα οποία καλύπτονται από την τρέχουσα αξία των εξασφαλίσεων θα λαμβάνουν το συντελεστή στάθμισης κινδύνου (με ελάχιστο όριο 20%)⁹ των εκδοτών των χρηματοοικονομικών εξασφαλίσεων. Σύμφωνα με την Ευρεία Προσέγγιση (Comprehensive Approach), η τρέχουσα αξία της εξασφάλισης θα προεξοφλείται για να προστατευτεί το πιστωτικό ίδρυμα από τις ενδεχόμενες διακυμάνσεις της αξίας της απαίτησης ή της παρεχόμενης εξασφάλισης ή της συναλλαγματικής ισοτιμίας των δύο, εφόσον αυτές είναι αποτιμημένες σε διαφορετικά νομίσματα. Οι συντελεστές προεξόφλησης (haircuts) υπολογίζονται με δύο τρόπους: α) την τυποποιημένη εποπτική μέθοδο¹⁰ ή β) την εσωτερική μέθοδο εκτίμησης από τα πιστωτικά ιδρύματα¹¹. Το ύψος του συντελεστή προεξόφλησης εξαρτάται από το χρονικό ορίζοντα εντός του οποίου η αξία της εξασφάλισης μπορεί να μεταβληθεί¹².

Επιπρόσθετα, στο τμήμα της απαίτησης το οποίο καλύπτεται από την προεξοφλημένη αξία της εξασφάλισης θα εφαρμόζεται ένας ελάχιστος συντελεστής κεφαλαιακής απαίτησης w^{13} , ο οποίος θα ισούται με 15%. Ο συντελεστής αυτός ουσιαστικά περιορίζει την ικανότητα της τεχνικής μείωσης κιν-

⁷ Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, σελ. 9, υποσημ. 8.

⁸ Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 91-106.

⁹ Οι εξαιρέσεις στην εφαρμογή του ορίου 20% παρατίθενται στο Συμβουλευτικό κείμενο Basel Committee on Banking Supervision: The New Basel Capital Accord, παρ. 108-111.

¹⁰ Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 133-137.

¹¹ Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 138-143.

¹² Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 144-148.

¹³ Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 131-132, 153-157.

δύνου (εξασφάλισης, εγγύησης ή πιστωτικού παραγώγου) να αντισταθμίζει τον πιστωτικό κίνδυνο της απαίτησης, αντανακλώντας με αυτό τον τρόπο τους υπολειπόμενους κινδύνους όπως ο νομικός (νομική κατοχύρωση, ελλιπής κατάρτιση συμβολαίων κ.λπ.), καθώς και ο κίνδυνος αδυναμίας άμεσης ρευστοποίησης της χρησιμοποιούμενης τεχνικής. Ο συντελεστής w θέτει ένα ελάχιστο επίπεδο κεφαλαιακής απαίτησης έναντι του πιστωτικού κινδύνου του δανειζόμενου ανεξάρτητα από το ύψος της εξασφάλισης/εγγύησης/ασφάλειας που έχει λάβει το πιστωτικό ίδρυμα. Συνεπώς, σύμφωνα με τις νέες προτάσεις, καμία τεχνική μείωσης κινδύνου δεν μπορεί να εξαλείψει πλήρως τον πιστωτικό κίνδυνο και τη συνεπαγόμενη κεφαλαιακή απαίτηση. Στην ευνοϊκότερη, για το πιστωτικό ίδρυμα, περίπτωση το τελικό πιστωτικό άνοιγμα, μετά την επίδραση της τεχνικής μείωσης κινδύνου, θα ισούται με το 15% του αρχικού ανοίγματος, διασφαλίζοντας έτσι ότι η κεφαλαιακή απαίτηση θα συναρτάται άμεσα προς την πιστοληπτική ικανότητα του δανειζόμενου.

Η Επιτροπή της Βασιλείας αναγνωρίζει κυρίως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ως απο-

δεκτές εξασφαλίσεις και καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού της αξίας ρευστοποίησής τους. Στον Πίνακα 2 παρατίθενται αναλυτικά τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αναγνωρίζονται ως εποπτικά αποδεκτές εξασφαλίσεις για την Τυποποιημένη Προσέγγιση και τη Θεμελιώδη Προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης. Επισημαίνεται ότι, στην Εξελιγμένη Προσέγγιση Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης, τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να επιλέξουν οποιαδήποτε μορφή εξασφάλισης, εφόσον πληρούνται επιπρόσθετες προϋποθέσεις¹⁴. Τέλος, τα πιστωτικά ιδρύματα που θα υιοθετήσουν τη μέθοδο των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης θα πρέπει να ακολουθήσουν την Ευρεία Προσέγγιση για τη μεταχείριση των εξασφαλίσεων.

Για τις εγγυήσεις και τα πιστωτικά παράγωγα προτείνεται η μέθοδος της αντικατάστασης (για το ασφαλισμένο τμήμα του ανοίγματος το πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να αντικαθιστά το συντελεστή στάθμισης του υπόχρεου με αυτόν του εγγυητή)¹⁵. Η μέθοδος αυτή περιλαμβάνει ως αποδεκτούς εγγυητές/παροχείς ασφάλειας, κράτη, οργανισμούς δη-

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Εποπτικά Αποδεκτές Μορφές Εξασφαλίσεων

- Καταθέσεις στη δανειοδοτούσα τράπεζα
- Χρεόγραφα κρατών και δημοσίων επιχειρήσεων οι οποίες αντιμετωπίζονται ως κράτη από τις εθνικές εποπτικές αρχές, με βαθμολόγηση BB- ή υψηλότερη
- Χρεόγραφα τραπεζών, χρηματιστηριακών εταιρειών, εταιρειών και δημοσίων επιχειρήσεων οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται ως κράτη από τις εθνικές εποπτικές αρχές, με βαθμολόγηση BBB- ή υψηλότερη
- Μετοχές οι οποίες συμπεριλαμβάνονται σε Γενικούς Δείκτες. Στην Ευρεία Προσέγγιση είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν και μετοχές οι οποίες δε συμπεριλαμβάνονται στο Γενικό Δείκτη εφόσον αυτές διαπραγματεύονται σε αναγνωρισμένα χρηματιστήρια.
- Χρυσός.
- Χρεόγραφα τραπεζών τα οποία δεν είναι αξιολογημένα από αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης εφόσον πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια¹⁶.
- Επενδύσεις σε Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες και μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων υπό προϋποθέσεις¹⁷.
- Αστικά και εμπορικά ακίνητα μόνο για τη Θεμελιώδη προσέγγιση των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης και υπό πολύ αυστηρές προϋποθέσεις¹⁸.

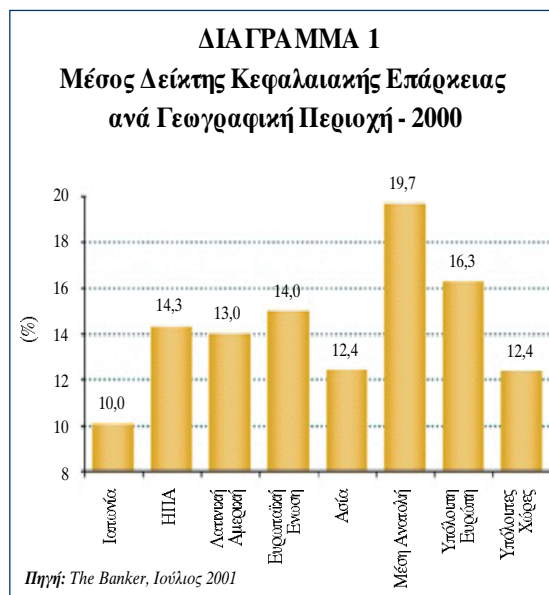
μοσίου τομέα και πιστωτικά ιδρύματα με χαμηλότερο συντελεστή στάθμισης πιστωτικού κινδύνου από τον υπόχρεο, καθώς επίσης και εταιρείες (συμπεριλαμβανομένων ασφαλιστικών εταιρειών) οι οποίες είναι αξιολογημένες τουλάχιστον με Α στην ενδεικτική κλίμακα της Standard & Poor's.

Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που ο εγγυητής είναι κράτος, κεντρική τράπεζα ή πιστωτικό ίδρυμα ο συντελεστής w ισούται με μηδέν, ενώ για όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις εγγυήσεων καθώς και για τα πιστωτικά παράγωγα, ο συντελεστής w παραμένει στο 15%¹⁹. Τέλος, για την αναγνώριση των εγγυήσεων και των πιστωτικών παραγώγων ως αποδεκτών τεχνικών μείωσης κινδύνου θα πρέπει να πληρούνται ελάχιστοι όροι²⁰, επιχειρησιακές προϋποθέσεις²¹ και προϋποθέσεις δημοσιοποίησης²².

Όσον αφορά στις συμφωνίες συμψηφισμού εντός ισολογισμού στοιχείων, αυτές περιορίζονται στο συμψηφισμό δανείων και καταθέσεων με τον αντισυμβαλλόμενο, αποκλείοντας το συμψηφισμό υποχρεώσεων και απαιτήσεων σε διαφορετικά προϊόντα. Οι συμφωνίες αυτές για να αναγνωριστούν ως αποδεκτές τεχνικές μείωσης κινδύνου θα πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις²³.

Ενδεχόμενες Επιπτώσεις των Νέων Προτάσεων

Είναι γεγονός ότι τα πιστωτικά ιδρύματα διακρατούν υψηλότερα από τα ελάχιστα καθοριζόμενα επίπεδα κεφαλαίων (Διάγραμμα 1) καθώς η προσέγγιση ή, στη χειρότερη περίπτωση, η παραβίαση του ελάχιστου ορίου κεφαλαιακής επάρκειας (8%) θα επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις σε αυτά. Οι επιπτώσεις αυτές μπορούν να πάρουν τη μορφή στενότερης εποπτικής παρακολούθησης και εξέτασης, αποδυνάμωσης της φήμης τους ή άμεσης αποκατάστασης της κεφαλαιακής τους βάσης, είτε με προσφυγή στις κεφαλαιαγορές είτε με μείωση των στοιχείων του ενεργητικού τους. Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας εισάγοντας ακριβέ-

στερες και πιο ευαίσθητες στις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου μεθοδολογίες υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων θα αυξήσουν την πιθανότητα προσέγγισης ή παραβίασης του ελάχιστου ορίου κεφαλαιακής επάρκειας, στην περίπτωση απρόσμενης επιδείνωσης των αξιολογήσεων – εσωτερικών και εξωτερικών – πιστοληπτικής ικανότητας. Όσο πιο ευαίσθητη στις μεταβολές του πι-

14. Basel Committee on Banking Supervision: The New Basel Capital Accord, παρ. 222-224 και 336-355.

15. Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 200-209.

16. Basel Committee on Banking Supervision: The New Basel Capital Accord, παρ. 78.

17. Basel Committee on Banking Supervision: The New Basel Capital Accord, παρ. 79.

18. Basel Committee on Banking Supervision: The New Basel Capital Accord, παρ. 197-198, 207-212, 310-321.

19. Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 216-218.

20. Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 183-193.

21. Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 194-198.

22. Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 231-232.

23. Basel Committee on Banking Supervision: The Standardised Approach to Credit Risk, παρ. 174-177.

στωτικού κινδύνου είναι η επιλεγόμενη μεθοδολογία τόσο μεγαλύτερη και η δυναμική μεταβλητότητα των κεφαλαιακών απαιτήσεων, γεγονός που διαπιστώνεται και από τη συγκριτική μεταβολή των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου μεταξύ των δύο προσεγγίσεων (Τυποποιημένης και Θεμελιώδους) του Πίνακα 3 (στήλες 3 και 4). Συνεπώς, ακόμη και αν οι νέες προτάσεις δεν μεταβάλλουν το ελάχιστο επίπεδο κεφαλαιακών απαιτήσεων, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διακρατούν υψηλότερα, σε σχέση με το ισχύον καθεστώς, επίπεδα κεφαλαίου για να αντιμετωπίσουν την αυξημένη μεταβλητότητα αυτών. Είναι φανερό ότι η διακράτηση υψηλότερου επιπέδου κεφαλαίων από τη μια πλευρά θα ενισχύσει την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων και θα συμβάλει στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ενώ από την άλλη θα επηρεάσει βασικά χρηματοοικονομικά τους μεγέθη (π.χ. δείκτες κερδοφορίας, κόστος άντλησης κεφαλαίου κ.λπ.)

Γενικά, ενώ οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας παρέχουν εύκολη και συγκρίσιμη εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου μιας εταιρείας, παρουσιάζουν ωστόσο χρονική υστέρηση σε σχέση με τις φάσεις των οικονομικών κύκλων και κατ'επέκταση τις εξελίξεις στην αγορά. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι οι αξιολογικοί οίκοι βασίζονται σε λογιστικά στοιχεία, αδυνατούν να παρακολουθούν όλους τους δανειζόμενους συνεχώς και μεταβάλλουν τις αξιολογήσεις τους μόνο όταν η πιθανότητα βραχυχρόνιας αντιστροφής της είναι πολύ μικρή (για να αποφευχθεί η μεταβλητότητα των αξιολογήσεων). Η χρονική υστέρηση των εκτιμήσεων των αξιολογικών οίκων πιθανώς να έχει ως αποτέλεσμα την ασυγχρόνιστη μεταβολή των κεφαλαιακών απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων με τις φάσεις του οικονομικού κύκλου. Για παράδειγμα οι κεφαλαιακές απαιτήσεις θα κορυφώνονται μετά την οικονομική ύφεση και ενώ οι αυξήσεις των εταιρικών πτωχεύσεων θα έχει ήδη πραγματοποιηθεί. Αντίστοιχα, κατά τη διάρκεια της κορύφωσης της οικονομικής ύφεσης και των εταιρικών πτωχεύ-

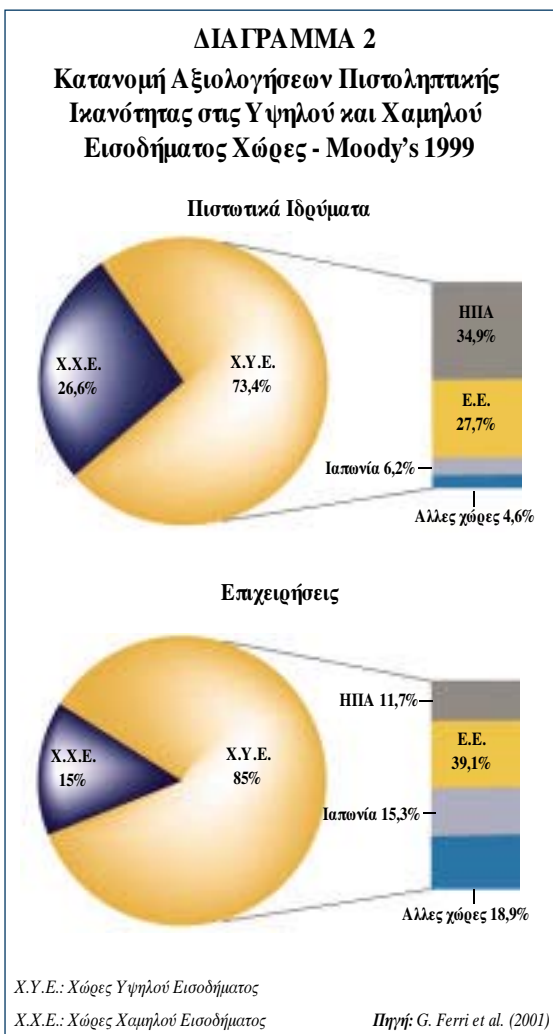
σεων οι κεφαλαιακές απαιτήσεις δεν θα έχουν προσεγγίσει το μέγιστο ύψος τους, καθιστώντας ευάλωτα τα πιστωτικά ιδρύματα σε συστημικές κρίσεις.

Ειδικότερα θα πρέπει να σημειώσουμε ότι:

1. Καθώς οι μη αξιολογημένες εταιρείες σταθμίζονται με τον ίδιο συντελεστή έναντι του πιστωτικού κινδύνου όπως στο ισχύον καθεστώς, η έλευση της νέας Τυποποιημένης Προσέγγισης θα ευνοήσει τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν απαιτήσεις έναντι αξιολογημένων υψηλότερα από BBB+ εταιρειών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας είναι ευρύτατα διαδεδομένες στις ανεπτυγμένες χώρες, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες θα παραμείνουν ουσιαστικά αμετάβλητες στην περίπτωση βελτίωσης της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού τους²⁴, διευρύνοντας έτσι το χάσμα μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων ισοδύναμης πιστοληπτικής ικανότητας στις φτωχότερες και πλουσιότερες χώρες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στις ΗΠΑ το 94% των εταιρειών του χρηματιστηριακού δείκτη S&P's 500 είναι αξιολογημένες έναντι 53% του αντίστοιχου δείκτη DAX-30 του Χρηματιστηρίου της Φραγκφούρτης (J. Danielsson et al. 2001). Αντίθετα, μόλις το 13% των εταιρειών που περιλαμβάνονται στο Γενικό Δείκτη του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών έχει αξιολογηθεί. Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζονται ενδεικτικά οι κατανομές των αξιολογήσεων πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων στις υψηλού και χαμηλού εισοδήματος χώρες αντίστοιχα για το έτος 1999. Το δείγμα έχει ληφθεί από την τράπεζα πληροφοριών του αξιολογικού οίκου Moody's και απαρτίζεται από 959 πιστωτικά ιδρύματα και 895 επιχειρήσεις σε 60 χώρες. Από το Διάγραμμα παρατηρούμε ότι το 73,4% και 85% των αξιολογήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων αντίστοιχα κατανέμονται στις πλουσιότερες χώρες και ιδιαίτερα στις

²⁴ Με την προϋπόθεση ότι το μεγαλύτερο τμήμα των απαιτήσεών τους είναι έναντι επιχειρήσεων και πιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας στην οποία εδρεύουν.

ΗΠΑ και την ΕΕ. Από την άλλη πλευρά μόλις το 26,6% και το 15% των αξιολογήσεων αντίστοιχα κατανέμονται στις φτωχότερες χώρες.

2. Η δυνατότητα επιλογής από τις εποπτικές αρχές της μεθόδου υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του διαπραπτικού πιστωτικού κινδύνου είναι πιθανό να δημιουργήσει άνισες συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων διεθνώς²⁵. Ειδικότερα, η μέθοδος που βασίζεται στις ατομικές εξωτερικές αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας είναι ορθότερη και εναρμονίζεται με τις βέλτιστες πρακτικές αξιολόγησης του

πιστωτικού κινδύνου. Αντίθετα, η σύνδεση των συντελεστών στάθμισης των απαιτήσεων έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων με τις αντίστοιχες των απαιτήσεων έναντι χωρών προέλευσης απ' ενός δεν λαμβάνει υπόψη τη διαφοροποίηση της πιστοληπτικής ικανότητας μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στην ίδια χώρα και απ' ετέρου είναι πιθανό να επιδεινώσει συστημακές εντάσεις κατά τη διάρκεια χρηματοπιστωτικών κρίσεων στις χαμηλού εισοδήματος χώρες. Σύμφωνα με τη μελέτη των G. Ferri et al. (2001) οι αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων εξαρτώνται από τις αντίστοιχες των χωρών προέλευσης τόσο στις πλουσιότερες όσο και στις φτωχότερες χώρες. Ωστόσο, οι αξιολογήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων στις φτωχότερες χώρες παρουσιάζουν υψηλή και ασύμμετρη ευαισθησία στις μεταβολές της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας προέλευσης, δηλαδή η ευαισθησία είναι μεγαλύτερη στην περίπτωση υποβάθμισης (downgrade) της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας προέλευσης σε σχέση με την αναβάθμιση (upgrade). Επομένως, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας προέλευσης ενέχει σημαντικές επιβαρύνσεις στις διαπραπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων στην περίπτωση των χαμηλού εισοδήματος χωρών (π.χ. Κορέα, Μαλαισία, Βραζιλία), έναντι μηδενικής επίπτωσης στην περίπτωση των υψηλού εισοδήματος χωρών (π.χ. Φινλανδία, Ιταλία, Ιαπωνία, Σουηδία). Λαμβάνοντας υπόψη την άμεση επίπτωση των αυξημένων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα πιστωτικά ιδρύματα των φτωχότερων χωρών στην περίπτωση υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας προέλευσης, σε

²⁵ Αξίζει να δοθεί έμφαση στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υιοθέτηση μιας ομοιόμορφης μεθόδου αντιμετώπισης του εν λόγω κινδύνου για όλα τα πιστωτικά ιδρύματα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί η αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη μη νομιμότητα εφαρμογής της επιλογής 1 εντός της ΕΕ καθώς αυτή θα καθιστούσε συνθήκες διάκρισης μεταξύ των κρατών μελών (I. Linnell, 2001).

συνδυασμό με τη δυσκολία πρόσβασής τους σε κεφαλαιαγορές, οι νέες προτάσεις πιθανώς να επιβάρυναν σημαντικά το κόστος δανεισμού προς τον ιδιωτικό τομέα των χωρών αυτών. Συνεπακόλουθα, η εξέλιξη αυτή θα επιδεινώνει την ένταση μιας δυνητικής χρηματοπιστωτικής κρίσης οδηγώντας πιθανώς σε “domino effect”. Επιπλέον, η ιστορική εμπειρία έχει δείξει ότι οι φτωχότερες χώρες έχουν υποστεί υποβάθμιση της πιστοληπτικής τους ικανότητας που πολλές πρόσφατες εμπειρικές μελέτες χαρακτηρίζουν ως υπερβολική.

Επιπρόσθετα, η σύνδεση της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστωτικού ιδρύματος με αυτή της χώρας προέλευσης πιθανώς να δημιουργήσει ηθικές και πολιτικές δεσμεύσεις ή πιέσεις στις κυβερνήσεις των χωρών προέλευσης υπονοώντας έμμεσα ότι αυτές θα επεμβαίνουν για να “διασώζουν” κάποιο πιστωτικό ίδρυμα της επικράτειάς τους όταν αυτό αντιμετωπίζει προβλήματα. Το γεγονός αυτό όχι μόνο θα μπορούσε να αποβεί επιβλαβές για την αξιοπιστία των ίδιων των κρατών αλλά επίσης έρχεται σε αντίθεση με τη διεθνή τάση μείωσης του κρατικού παρεμβατισμού και την ενίσχυση της πειθαρχίας στη διατραπεζική αγορά (C. Griep - M. De Stefano, 2001).

Επίσης, είναι φανερό ότι η μη διαφοροποίηση του πιστωτικού κινδύνου μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στην ίδια χώρα πιθανώς να δημιουργήσει κινδύνους σε επίπεδο διοίκησης – λήψης αποφάσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Εφόσον ο συντελεστής στάθμισης πιστωτικού κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος θα συνδέεται άμεσα με την αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας προέλευσης και θα καθορίζεται εξωγενώς βάσει των μακροοικονομικών εξελίξεων σε αυτή, δεν θα υπάρχει κίνητρο σε μικροοικονομικό επίπεδο για ανάπτυξη αποτελεσματικών διαδικασιών διαχείρισης ή τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, οι οποίες θα συμβάλουν στην ενδυνάμωση της χρηματοοικονομικής ευρωστίας του πιστωτικού ιδρύματος.

Τέλος, όσον αφορά στις βραχυπρόθεσμες δια-

τραπεζικές απαιτήσεις (Πίνακας 1, επιλογή 2β), θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μείωση της αρχικής προθεσμίας μέχρι τη λήξη τους στους 3 μήνες (από 12 μήνες στο ισχύον καθεστώς), πιθανώς να δημιουργήσει στρεβλώσεις και να περιορίσει τη ρευστότητα στη διατραπεζική αγορά. Εναλλακτικά, θα μπορούσε να προταθεί η διατήρηση του ορίου των 12 μηνών με βάση την εναπομένουσα και όχι την αρχική προθεσμία μέχρι τη λήξη της απαίτησης.

3. Όσον αφορά στις απαιτήσεις έναντι επιχειρήσεων αξιολογημένων από BBB+ ως BB- προτείνεται η εφαρμογή συντελεστή στάθμισης 100%. Κατ’ αρχήν προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι σε αυτή την ομάδα κινδύνου συμπεριλαμβάνονται κατηγορίες αξιολόγησης επενδυτικής ποιότητας (investment grade) και υψηλού κινδύνου (speculative grade), οι οποίες παρουσιάζουν πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά κινδύνου.

Από τον Πίνακα 3 (στήλη 2) παρατηρούμε ότι η πιθανότητα πτώχευσης, με χρονικό ορίζοντα ενός έτους, μιας BBB+ και μιας BB- αξιολογημένης εταιρείας είναι 0,12% και 1,33% αντίστοιχα. Είναι προφανές ότι η εφαρμογή του ίδιου συντελεστή στάθμισης (100%) για δύο εταιρείες, εκ των οποίων η μία έχει έντεκα φορές μεγαλύτερη πιθανότητα πτώχευσης εντός ενός έτους από την άλλη, αφ’ ενός δεν αντανάκλα τον πραγματικό πιστωτικό κίνδυνο που αναλαμβάνει το πιστωτικό ίδρυμα και αφ’ ετέρου δημιουργεί ευκαιρίες αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων (regulatory capital arbitrage). Χρησιμοποιώντας τις πιθανότητες πτώχευσης της S & P’s (στήλη 2), υπολογίσαμε τους συντελεστές στάθμισης με βάση τη μεθοδολογία της Θεμελιώδους Προσέγγισης των Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης πιστωτικού κινδύνου²⁶ (στήλη 4). Παρατηρούμε ότι ο ομοιόμορφος συντελεστής στάθμισης 100% (Τυποποιημένη Προσέγγιση) μειώνεται σε 32,8% για την αξιολόγηση BBB+, ενώ αυξάνεται σε 149,5% για την αξιολόγηση BB- (Θεμελιώδης Προσέγγιση).

²⁶ Basel Committee on Banking Supervision: The Internal Ratings-Based Approach, παρ. 155-158, 171-172.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Σύγκριση Τυποποιημένης και Θεμελιώδους Προσέγγισης Εσωτερικών Συστημάτων
Διαβάθμισης Πιστωτικού Κινδύνου

Αξιολόγηση Πιστοληπτικής Ικανότητας (S & P)	Πιθανότητα Πτώχευσης * (%)	Τυποποιημένη Προσέγγιση Συντελεστής Στάθμισης (%)	Θεμελιώδης Προσέγγιση Συντελεστής Στάθμισης (%) **	Σύγκριση Θεμελιώδους & Τυποποιημένης Προσέγγισης
(1)	(2)	(3)	(4)	(5) = (4) / (3)
AAA	0	20	14,1***	0,71
AA+	0	20	14,1***	0,71
AA	0	20	14,1***	0,71
AA-	0,03	20	14,1	0,70
<i>Κατηγορία AA</i>	<i>0,01</i>	<i>20</i>	<i>14,1***</i>	<i>0,71</i>
A+	0,02	50	14,1***	0,22
A	0,05	50	19,1	0,38
A-	0,05	50	19,1	0,38
<i>Κατηγορία A</i>	<i>0,04</i>	<i>50</i>	<i>16,7</i>	<i>0,33</i>
BBB+	0,12	100	32,8	0,33
BBB	0,22	100	47,9	0,48
BBB-	0,35	100	64,3	0,64
<i>Κατηγορία BBB</i>	<i>0,22</i>	<i>100</i>	<i>47,9</i>	<i>0,48</i>
BB+	0,44	100	74,3	0,74
BB	0,94	100	120,2	1,20
BB-	1,33	100	149,5	1,49
<i>Κατηγορία BB</i>	<i>0,98</i>	<i>100</i>	<i>123,4</i>	<i>1,23</i>
B+	2,91	150	241,5	1,61
B	8,38	150	440,1	2,93
B-	10,32	150	490,2	3,27
<i>Κατηγορία B</i>	<i>5,3</i>	<i>150</i>	<i>342,5</i>	<i>2,28</i>
<i>Κατηγορία CCC</i>	<i>21,94</i>	<i>150</i>	<i>625</i>	<i>4,17</i>

* Standard & Poor's: Ratings Performance 2000 Special Report – Static Pools Average Cumulative Default Rates.

** Οι συντελεστές στάθμισης κινδύνου έχουν υπολογιστεί με βάση την υπόθεση ότι: α) η ζημιά σε περίπτωση πτώχευσης (Loss Given Default - LGD) θα ανέρχεται στο 50% του πιστωτικού ανοίγματος και β) θα λαμβάνουν ανώτατη τιμή 12,5 X LGD = 625 (Βλέπε υποσημ. 26).

*** Οι συντελεστές στάθμισης κινδύνου έχουν υπολογιστεί με βάση το ελάχιστο επίπεδο πιθανότητας πτώχευσης (0,03%) για τις επιχειρήσεις που θέτει η Επιτροπή της Βασιλείας.

Πηγή: Standard & Poor's, Επιτροπή της Βασιλείας και υπολογισμοί του συγγραφέα.

Επίσης, προκαλεί εντύπωση η εφαρμογή συντελεστή στάθμισης 150% στις απαιτήσεις έναντι επιχειρήσεων αξιολογημένων χαμηλότερα από BB-. Αυτή η ομάδα κινδύνου συμπεριλαμβάνει την κατηγορία αξιολογήσεων “υψηλού κινδύνου” B (Junk Bond Rating) και τη χαμηλότερης ποιότητας και σπανιότερη κατηγορία CCC. Από τον Πίνακα 3 παρατηρούμε ότι η κατηγορία αξιολογήσεων CCC παρουσιάζει σημαντικά υψηλότερη πιθανότητα πώλησης συγκριτικά με την κατηγορία B (21,94% έναντι 5,3% αντίστοιχα).

Από την παράθεση της σχέσης των συντελεστών στάθμισης πιστωτικού κινδύνου μεταξύ των δύο προσεγγίσεων (στήλη 5), συνάγεται το συμπέρασμα ότι στη νέα Τυποποιημένη προσέγγιση διατηρείται η δυνατότητα αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων, καθώς δίνεται το κίνητρο στα πιστωτικά ιδρύματα να “μεταποπιστούν” από τα σχετικώς ασφαλή προς τα σχετικώς επικίνδυνα δάνεια. Το μέγεθος των σχετικών συντελεστών στάθμισης (στήλη 5) θα συνεχίσει να παρακινεί τα πιστωτικά ιδρύματα, που θα χρησιμοποιήσουν την Τυποποιημένη προσέγγιση, να στρέφονται προς δανειζόμενους υψηλότερου κινδύνου, ιδιαίτερα στην περίπτωση των δανειζόμενων με αξιολόγηση χαμηλότερη από BB-, όπου ο συντελεστής 150% φαίνεται ιδιαίτερα χαμηλός.

Από την άλλη πλευρά, οι “υψηλού κινδύνου” επιχειρήσεις θα παραμείνουν στα χαρτοφυλάκια των πιστωτικών ιδρυμάτων που θα χρησιμοποιήσουν την Τυποποιημένη Προσέγγιση (τα οποία αναμένεται να είναι λιγότερο ανεπτυγμένα στη διαχείριση των κινδύνων), “απολαμβάνοντας” χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης. Αντίθετα, οι υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας επιχειρήσεις θα στραφούν για τον ίδιο λόγο προς τα πιστωτικά ιδρύματα που θα χρησιμοποιήσουν τα Εσωτερικά Συστήματα Διαβάθμισης (τα οποία αναμένεται να είναι περισσότερο ανεπτυγμένα στη διαχείριση των κινδύνων). Κατ’ αυτόν τον τρόπο θα εμφανιστεί το “παράδοξο” της συγκέντρωσης των υψηλού κινδύνου εταιρειών στα πιο εύαλτα από πλευράς διαχείρισης κινδύνων πιστωτικά ιδρύματα, γεγο-

νός που πιθανώς να εντείνει ή να οδηγήσει σε συστημικές κρίσεις.

Ως εναλλακτικές λύσεις για τη βελτίωση της νέας Τυποποιημένης Προσέγγισης παρατίθενται οι εξής:

- Περαιτέρω κατάτμηση των ομάδων και των συντελεστών κινδύνου (π.χ. εισαγωγή στάθμισης 75%)²⁷, έτσι ώστε η προσέγγιση αυτή να καταστεί ο “προθάλαμος” για την υιοθέτηση από τα λιγότερο ανεπτυγμένα πιστωτικά ιδρύματα (π.χ. αναδυόμενες αγορές) της Θεμελιώδους Προσέγγισης, όπου απαιτούνται τουλάχιστον 8 κατηγορίες διαβάθμισης πιστωτικού κινδύνου.

- Διαχωρισμός και διαφοροποίηση των συντελεστών στάθμισης κινδύνου των κατηγοριών αξιολόγησης “επενδυτικής ποιότητας” (investment grade) από τις κατηγορίες “υψηλού κινδύνου” (speculative grade)²⁸.

- Αύξηση του συντελεστή στάθμισης των κατηγοριών αξιολόγησης “υψηλού κινδύνου”, με στόχο την ελαχιστοποίηση του φαινομένου αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων.

4. Η εννοϊκότερη μεταχείριση σε σχέση με το ισχύον καθεστώς (100% συντελεστής στάθμισης πιστωτικού κινδύνου για όλες τις επιχειρήσεις), των μεγάλων αξιολογημένων εταιρειών (AAA ως A-) σε σχέση με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι πιθανό να στρέψει το ενδιαφέρον των πιστωτικών ιδρυμάτων προς τις πρώτες και να δημιουργήσει αύξηση του κόστους χρηματοδότησης στις δεύτερες. Ωστόσο, το γεγονός αυτό αναμένεται να έχει μικρό αντίκτυπο στην ελληνική αγορά, καθώς προς το παρόν ελάχιστες ελληνικές εταιρείες έχουν αξιολογηθεί²⁹.

5. Αναμφισβήτητο το προτεινόμενο πλαίσιο αναγνωρίζει ένα ευρύτερο και αναλυτικότερο, συγκριτικά με το ισχύον καθεστώς, φάσμα τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου. Ωστόσο, η σημασία του

²⁷ Institute of International Finance, Working Group on Capital Adequacy, 2001.

²⁸ E. Altman and A. Saunders, 2001.

²⁹ Μόλις 13 εταιρείες του μη χρηματοπιστωτικού τομέα είχαν αξιολογηθεί μέχρι την 05.09.2001 (Πηγή: Reuters).

ρόλου των κεφαλαιαγορών στην πιστοδοτική διαδικασία ενισχύεται, καθώς το προτεινόμενο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια αναγνωρίζει ως αποδεκτές κυρίως τις χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις, των οποίων η αξία αναπροσαρμόζεται ανάλογα με τη μεταβλητότητα των τιμών τους. Επισημαίνεται ότι, οι χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις παρέχονται συχνότερα από μεγάλες ή μεσαίες επιχειρήσεις, ενώ η χρήση των εμπράγματων εξασφαλίσεων είναι ευρύτερα διαδεδομένη στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (π.χ. Ελλάδα). Είναι φανερό ότι η αναγνώριση κυρίως των χρηματοοικονομικών εξασφαλίσεων σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα στο σημείο 4, είναι πιθανόν να επιβαρύνει το κόστος χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Επιπλέον, εάν ληφθεί υπόψη η μη αναγνώριση των εμπράγματων εξασφαλίσεων (εμπορικά και αστικά ακίνητα, επιταγές πελατείας κ.λπ.) ως αποδεκτής τεχνικής μείωσης πιστωτικού κινδύνου, οι οποίες αποτελούν συνήθη πρακτική στη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τότε ενδεχόμενα να παρατηρηθεί περαιτέρω επιβάρυνση του κόστους χρηματοδότησής τους. Κατά τον ίδιο τρόπο είναι πιθανό να επιβαρυνθεί το κόστος χρηματοδότησης της ναυτιλίας, καθώς τα πλοία δεν αναγνωρίζονται ως εποπτικά αποδεκτή μορφή εξασφάλισης. Συνεπώς, οι πιθανές εναλλακτικές λύσεις στο πρόβλημα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων θα ήταν είτε η δημιουργία μιας ξεχωριστής ευνοϊκότερης κατηγορίας συντελεστών στάθμισης ή/και η εποπτική αναγνώριση περισσότερων μορφών εμπράγματων εξασφαλίσεων.

6. Οσον αφορά στην εφαρμογή συντελεστή στάθμισης 150% για το ανασφάλιστο μέρος των ληξιπρόθεσμων άνω των 90 ημερών απαιτήσεων (αφαιρούμενων των ειδικών προβλέψεων), σημειώνουμε ότι το ύψος του ανασφάλιστου αυτού μέρους εξαρτάται άμεσα από το κατά πόσο η εξασφάλιση που παρέχεται από το δανειζόμενο είναι αποδεκτή για εποπτικούς σκοπούς. Είναι πιθανό πολλά ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα να υποστούν υψηλές κεφαλαιακές απαιτήσεις για καθυστερημένες απαιτήσεις, οι οποί-

ες καλύπτονται μερικά ή συνολικά από εξασφαλίσεις που δεν είναι εποπτικά αποδεκτές. Επομένως, το ανασφάλιστο τμήμα των ληξιπρόθεσμων, άνω των 90 ημερών, οφειλών θα είναι μεγαλύτερο και θα ενέχει υψηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις για το πιστωτικό ίδρυμα, για οφειλές καλυπτόμενες από εμπράγματα εξασφαλίσεις (κυρίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων), συγκριτικά με οφειλές οι οποίες θα καλύπτονται από χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις (κυρίως μεγάλων επιχειρήσεων). Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα σημεία 4 και 5 πιθανώς να καταστήσουν δυσχερέστερη τη δανειοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή του συντελεστή στάθμισης 150% συνιστά μια ιδιαίτερα αυστηρή διάταξη, καθώς η καθυστέρηση πληρωμής άνω των 90 ημερών δεν σημαίνει αυτόματα και ύπαρξη οικονομικής ζημιάς για το πιστωτικό ίδρυμα. Επιπρόσθετα, μπορεί να δημιουργήσει αδικαιολόγητη διακύμανση των κεφαλαιακών απαιτήσεων στην περίπτωση που κάποιοι δανειζόμενοι σε υπερημερία συνεχίσουν να εξυπηρετούν κανονικά το δάνειό τους μετά την έλευση των 90 ημερών.

7. Η ευνοϊκότερη μεταχείριση των δανειζόμενων, που δεν έχουν αξιολογηθεί (στάθμιση 100%) σε σχέση με τους δανειζόμενους χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας (χαμηλότερα από BB- για τις εταιρείες και B- για τους υπόλοιπους), οι οποίοι υπόκεινται σε δυσμενέστερο συντελεστή στάθμισης (150%), δημιουργεί το «παράδοξο» κίνητρο αποφυγής της αξιολόγησης των δανειζόμενων που δεν έχουν ήδη αξιολογηθεί. Συνεπώς, οι «υψηλού κινδύνου» επιχειρήσεις αποφεύγοντας την αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας θα εξασφαλίσουν ευνοϊκότερους όρους χρηματοδότησης. Η συμπεριφορά αυτή των επιχειρήσεων πιθανώς να ενθαρρυνθεί από υπηρεσίες όπως το «Rating Assessment Service» του αξιολογικού οίκου Moody's, η οποία δίνει τη δυνατότητα σε μια εταιρεία να αποκτήσει εμπιστευτική εκτίμηση της πιστοληπτικής της ικανότητας, χωρίς να είναι υποχρεωμένη να προχωρήσει στη δημοσιοποίησή της.

Το παράδοξο αυτό κίνητρο εντείνεται στην περίπτωση των απαιτήσεων έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με τη δεύτερη επιλογή (Πίνακας 1, επιλογή 2), όπου βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες απαιτήσεις έναντι μη αξιολογημένων πιστωτικών ιδρυμάτων λαμβάνουν συντελεστές στάθμισης 20% και 50% αντίστοιχα, ενώ οι αντίστοιχες απαιτήσεις έναντι των αξιολογημένων χαμηλότερα από B- σταθμίζονται με 150%. Εφόσον υιοθετηθεί αυτή η μέθοδος θα υπάρξει ισχυρό αντικίνητρο για την ανάπτυξη αξιολογήσεων πιστοληπτικής ικανότητας, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις αναδυόμενες αγορές. Επιπλέον, θα ωθήσει τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα που δεν έχουν ήδη αξιολογηθεί να αποφύγουν οποιαδήποτε αξιολόγηση.

8. Η προτεινόμενη εισαγωγή συντελεστή μετατροπής 20% για τις εκτός ισολογισμού βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις (αχρησιμοποίητες πιστωτικές ευχέρειες) έχει ως στόχο την επιβολή ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, όχι μόνο έναντι του πιστωτικού κινδύνου αλλά εν μέρει και του κινδύνου ρευστότητας (Funding liquidity risk) που θα αντιμετωπίσει το πιστωτικό ίδρυμα από την παροχή αυτών των πιστωτικών ευχερειών. Οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν κυρίως αχρησιμοποίητα όρια πιστωτικών καρτών, δανείων σε ανοικτό λογαριασμό ιδιωτών και εταιρειών, καθώς επίσης και πιστωτικές ευχέρειες (όρια) προς πιστωτικά ιδρύματα. Σε περιόδους έντονης οικονομικής αστάθειας ή όταν ένας δανειζόμενος αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας είναι λογικό να χρησιμοποιήσει το σύνολο της πιστωτικής ευχερείας του. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν σημαίνει αυτόματα ότι ο δανειζόμενος έχει ή πρόκειται να πτωχεύσει. Επομένως, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να διακρατούν κεφάλαια έναντι του πιστωτικού κινδύνου του δανειζόμενου, τα οποία θα καλύπτουν ένα ποσοστό (4%-30%)³⁰ των βραχυπρόθεσμων αχρησιμοποίητων πιστωτικών ευχερειών προς αυτούς. Τα κεφάλαια αυτά μπορούν επιπλέον να αποτελέσουν ένα πρόσθετο “απόθεμα” ρευστότητας για την αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών των

δανειζομένων σε περιόδους συστημικής κρίσης ή οικονομικής ύφεσης.

9. Ο συντελεστής w , ο οποίος λειτουργεί ως μηχανισμός περιορισμού της ικανότητας της τεχνικής μείωσης κινδύνου (εξασφάλισης, εγγύησης ή πιστωτικού παραγώγου) να αντισταθμίσει τον πιστωτικό κίνδυνο, έχει τεθεί αυθαίρετα στο 15%. Επιπλέον, χρησιμοποιείται για να καλύψει τον κίνδυνο ελλειπούς νομικής κατοχύρωσης της τεχνικής μείωσης πιστωτικού κινδύνου, γεγονός το οποίο αφορά στο λειτουργικό κίνδυνο. Με αυτό τον τρόπο το πιστωτικά ιδρύματα υπόκεινται σε διπλή κεφαλαιακή επιβάρυνση, καθώς οι νομικοί κίνδυνοι καλύπτονται ξεχωριστά από την κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προτεινόμενη διαφοροποίηση της τιμής του συντελεστή w για τις τραπεζικές εγγυήσεις (0%) σε σχέση με τα πιστωτικά παράγωγα (15%) δημιουργεί συνθήκες άνισης μεταχείρισης μεταξύ των δύο τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου. Για παράδειγμα, αν ο πιστωτικός κίνδυνος ενός μη αξιολογημένου εταιρικού δανείου (συντελεστής στάθμισης 100%) αντισταθμίζεται με πιστωτικό παράγωγο, το οποίο έχει αποκτηθεί από πιστωτικό ίδρυμα αξιολογημένο με AA (συντελεστής στάθμισης 20%), τότε ο συνεπαγόμενος συντελεστής στάθμισης της ασφαλισμένης θέσης θα είναι 32% ($=85\% \times 20\% + 15\% \times 100\%$), έναντι στάθμισης 20% που εφαρμόζεται στο ισχύον καθεστώς. Στην περίπτωση που η θέση αυτή είχε αντισταθμιστεί με τραπεζική εγγύηση από το ίδιο πιστωτικό ίδρυμα τότε ο συντελεστής στάθμισης θα διαμορφωνόταν στο 20%. Είναι σαφές ότι η άνιση αυτή μεταχείριση των δύο τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στη ραγδαία αναπτυσσόμενη αγορά των πιστωτικών παραγώγων.

10. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πιθανή εφαρμογή των προτάσεων που αφορούν στις τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο θα έχει σοβαρές επιπτώσεις στις συναλλαγές με ενέ-

^{30.} 4% ως 30% ανάλογα αν η επιχείρηση ή το πιστωτικό ίδρυμα σταθμίζεται με 20% ή 150% αντίστοιχα.

χυρο τίτλους και στις δανειοδοσίες τίτλων (αγορά γερως). Η προτεινόμενη εφαρμογή του συντελεστή w και των αυστηρών συντελεστών προεξόφλησης της τρέχουσας αξίας της εξασφάλισης, καθώς και η μη αναγνώριση των συμφωνιών συμψηφισμού μεταξύ διαφορετικών προϊόντων ως αποδεκτής τεχνικής μείωσης κινδύνου, εκτιμάται ότι θα έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση (500%-600%)³¹ των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τις συναλλαγές αυτές. Στην περίπτωση που η εκτίμηση αυτή επαληθευτεί τότε η σημαντική αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων σε μία τόσο υψηλού όγκου συναλλαγών – χαμηλού περιθωρίου αγορά θα αναγκάσει τους συμμετέχοντες είτε να εξέλθουν από αυτή είτε να αυξήσουν τις τιμές, με αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της ρευστότητας και της λειτουργικής αποτελεσματικότητας της αγοράς. Η εξέλιξη αυτή πιθανά να οδηγήσει σε μείωση της ρευστότητας και αύξηση του κόστους χρηματοδότησης στις αγορές μετοχών και ομολόγων, επηρεάζοντας αρνητικά τις πρωτογενείς και δευτερογενείς εκδόσεις τίτλων και συνεπακόλουθα το συνολικό σχηματισμό κεφαλαίου. Είναι φανερό ότι η αποδυνάμωση αυτής της αγοράς, η οποία λειτουργεί ως μηχανισμός παροχής ρευστότητας σε περιόδους κρίσεων, θα καταστήσει το χρηματοπιστωτικό σύστημα πιο ευάλωτο στο συστημικό κίνδυνο. Καθώς οι συναλλαγές με ενέχυρο τίτλους/δανειοδοσίες τίτλων θα γίνουν “αντιοικονομικές”, τα πιστωτικά ιδρύματα θα προτιμούν να διενεργούν ανασφάλιστες συναλλαγές (διαπραγματευτικές τοποθετήσεις) εντείνοντας έτσι όχι μόνο τον πιστωτικό αλλά και το συστημικό κίνδυνο.

11. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που ο συμψηφισμός (netting) των εντός ισολογισμού στοιχείων δεν επιτρέπεται από το ελληνικό Δίκαιο τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα θα βρεθούν σε μειονεκτική θέση έναντι των διεθνών ανταγωνιστών τους, στα εθνικά Δίκαια των οποίων υπάρχει αντίστοιχη μέριμνα. Είναι φανερό ότι η μη εναρμόνιση του ελληνικού Δικαίου με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό στερεί μία σημαντική τεχνική μείωσης πιστωτικού κινδύνου από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα.

Επίλογος

Οι νέες προτάσεις της Επιτροπής της Βασιλείας για την αναθεώρηση της Τυποποιημένης Προσέγγισης υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου κινούνται σε γενικές γραμμές προς τη σωστή κατεύθυνση. Η προτεινόμενη Τυποποιημένη προσέγγιση, συγκριτικά με την ισχύουσα, είναι περιοριζότερη, ακριβέστερη και πιο ευαίσθητη στις μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου, παρέχοντας ταυτόχρονα στα πιστωτικά ιδρύματα απ' ενός μεγαλύτερο φάσμα τεχνικών άμβλυνσης πιστωτικού κινδύνου και απ' ετέρου ακριβέστερη αποτίμηση της αξίας αυτών. Ωστόσο, παρουσιάζει σημαντικά περιθώρια βελτίωσης, καθώς υπάρχουν εννοιολογικά και τεχνικά θέματα που χρειάζονται περαιτέρω επεξεργασία και αποσαφήνιση.

Τα θέματα αυτά θα μπορούσαν να συνοψιστούν στην ιδιαίτερα περιορισμένη – σε σχέση με τη διεθνή τραπεζική πρακτική – αναγνώριση μορφών εμπράγματων εξασφαλίσεων, στην εφαρμογή του συντελεστή w ως περιοριστικού παράγοντα των τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου, στις επιπτώσεις στην αγορά γερως και κατ' επέκταση στις αγορές μετοχών και ομολόγων, στους δυσμενέστερους όρους χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στην αδυναμία αποτελεσματικού περιορισμού της δυνατότητας αποφυγής κεφαλαιακών απαιτήσεων (regulatory capital arbitrage) από τα πιστωτικά ιδρύματα, η οποία αποτελεί έναν από τους βασικούς λόγους της αναθεώρησης του ισχύοντος πλαισίου. Σημειώνεται ότι η Επιτροπή της Βασιλείας, σύμφωνα με πρόσφατες δηλώσεις των εκπροσώπων της, φαίνεται διατεθειμένη να προχωρήσει σε μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου (πιθανότατα και του συντελεστή w) και να επανεξετάσει τα θέματα της αντιμετώπισης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της διεύρυνσης των εποπτικά αποδεκτών μορφών εξασφαλίσεων.

³¹ British Bankers' Association, 2001.

Η Επιτροπή της Βασιλείας αντιμετωπίζει ένα σοβαρό δίλημμα. Από τη μία πλευρά δεν μπορεί να περιγράψει αναλυτικά τα ποιοτικά πρότυπα εφαρμογής των νέων προτάσεων, καθώς τότε η Νέα Συνθήκη θα έχανε την «ευελιξία» εφαρμογής της σε μια ευρεία κλίμακα πιστωτικών ιδρυμάτων. Από την άλλη πλευρά, αν τα ποιοτικά πρότυπα δεν είναι επαρκώς αναλυτικά τότε υπάρχει ο κίνδυνος παρερμηνειών και πιθανών στρεβλώσεων σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες θα καθιστούσαν τη Νέα Συνθήκη μη εφαρμόσιμη και αναποτελεσματική. Η Επιτροπή της Βασιλείας, προσπαθώντας να διατηρήσει αυτή τη λεπτή ισορροπία πιθανά να βρεθεί αντιμέτωπη με την κατάσταση όπου διαφορετικές εποπτικές αρχές θα εφαρμόζουν διαφορετικά πρότυπα, γεγονός που αναμφισβήτητα θα οδηγούσε σε συνθήκες άνισου ανταγωνισμού στο διεθνές τραπεζικό σύστημα. Τα πιστωτικά ιδρύματα από τη μεριά τους θα πρέπει να δρομολογήσουν άμεσα τις διαδικασίες σχεδιασμού και εκτίμησης του κόστους εφαρμογής των νέων προτάσεων. Εκτιμάται ότι το κόστος εφαρμογής θα συμπεριλάβει την προσαρμογή των υφιστάμενων ή την ανάπτυξη νέων συστημάτων διοικητικής πληροφόρησης (MIS), διαχείρισης κινδύνων και μηχανογραφικής υποστήριξης, καθώς επίσης και την εκπαίδευση του προσωπικού.

Μετά τη λήψη, τον Ιούνιο του 2001, περισσότερων από 250 κειμένων σχολιασμού των νέων προτάσεων από φορείς της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κοινότητας, η Επιτροπή της Βασιλείας αποφάσισε να παρατείνει το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της Νέας Συνθήκης μέχρι το 2005. Μετά το πέρας της μελέτης των Ποσοτικών Επιπτώσεων των νέων προτάσεων (Ιούνιος 2001), η Επιτροπή της Βασιλείας πιθανόν να ζητήσει από τα πιστωτικά ιδρύματα, στις αρχές του 2002, να επανυπολογίσουν μερικά από τα μεγέθη της μελέτης, με στόχο τον ακριβέστερο προσδιορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Η τελική εκδοχή της Νέας Συνθήκης αναμένεται να παρουσιαστεί για ένα τρίτο γύρο διαβουλεύσεων την άνοιξη του 2002.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ALTMAN E. and SAUNDERS A., 2001, "*Credit Ratings and the BIS Reform Agenda*," submitted to the BIS March 2001.
- Basel Committee on Banking Supervision, 2001, "Consultative Document: The New Basel Capital Accord", BIS, Basel Switzerland, January 16.
- Basel Committee on Banking Supervision, 2001, "Consultative Document: The Standardised Approach to Credit Risk", BIS, Basel Switzerland, January 16.
- Basel Committee on Banking Supervision, 2001, "Consultative Document: The Internal Ratings-Based Approach", BIS, Basel Switzerland, January 16.
- British Bankers' Association - London Investment Banking Association, 2001, "Response to the Basle Committee's Second Consultation on a new Basel Accord", May.
- DANIELSSON J., EMBRECHTS P., GOODHART C., KEATING C., MUENNICH F., RENAULT O., SHIN S. H., 2001, "An Academic Response to Basle II", Special Paper No. 130, London School of Economics, Financial Markets Group.
- FERRI G., LIU L. G., MAJNONI G., 2001, "*The Role of Rating Agency Assessments in less developed Countries: Impact of the Proposed BIS Guidelines*", Journal of Banking & Finance, Vol. 25, pp. 115-148.
- FURFINE C., 2000, "*Evidence on the Response of US Banks to Changes in Capital Requirements*", BIS Working Papers, No. 88, June.
- GRIEP C., DE STEFANO M., 2001, "*Standard & Poor's Official Response to the Basel Committee's Proposal*", Journal of Banking & Finance, Vol. 25, pp. 149-169.
- Institute of International Finance, 2001, "Report of the Working Group on Capital Adequacy", May.
- LINNELL I., 2001, "*A Critical Review of the New Capital Adequacy Framework Paper issued by the Basle Committee on Banking Supervision and its Implications for the Rating Agency Industry*", Journal of Banking & Finance, Vol. 25, pp. 187-196.
- STANDARD & POOR'S, 2001, "*Corporate Defaults: Will Things Get Worse Before They Get Better?*" Special Report, Ratings Performance 2000, January.

